ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մեճիտ
Վեցամսեայ 3½ »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի' 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"بوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 103 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՐՏ 5/17 — 13 Շէվվալ 1314 — 5 ՄԱՐՏ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 103

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5/17 ՄԱՐՏ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԾՈՅԼ ԵՆ

Գանգատները շատցան. Առաջ միայն Աղեքսանդրիոյ հայ գաղթականաց մէկ մասին համար գանգատ կար թէ չեն ուզեր աշխատիլ, տրուած գործերը կը մերժեն, ու միայն տրուած նպաստները վար կը դնեն. Յետոյ սկսաւցի բարեգործ Օրիորդն Ճէյն Հէյ մեր Պարտիզակի թղթակցին գանգատեցաւ թէ «Աթէնքի մէջ և ուրիշ տեղեր հանդիպեցայ կարգ մը Հայերու որք աշխատիլ չեն ուզեր. գործ ցուցուցինք, մերժեցին. «գաղթական ենք, կարօտեալ ենք» ըսելով, մուրալն աւելի հեշտ ըրած են, ողորմութիւնով ապրիլ կ'ուզեն.» Եգիպտոսէն և Յունաստանէն ետքն, ահա Պուլկարիայէն ալ գանգատ գալ սկսաւ. Ռուսճուգէն կը գրեն մեզ փետր. 26 Թուով. «Հոս կան իբր 2,000 գաղթականք. կարօտեալներն ունին երկու բնակավայր. մին Թաւանդինան, ուր են ամուրիները. միւսը Թաթրոնն, ուր կը բնակին ընտանիքները. Թաւանդինան 50 փոքր խրճիթէ կը բաղկանայ, ուր են իբր 300 պանդուխտ, որք բոլոր ձմեռն Յանձնախմբէն հացը կերան. փոքր Ասիացի են, ու կրնամ ըսել ամենքն ալ ծոյլ, անհոգ, և կ'ախորժին պարապ նստելով ու ձրի հաց ուտելով. Անցեալ օր իրենց քով գացի, և ունկնդիր եղայ իրենց խօսակցութեան. Գաւառացի մը ուրիշ գաւառացիի մը կ'ըսէր. «Խէ, ախպէր, «ես ունիմ իմ խետ ճաղաղ, եօր-«ղան, կարանդըլան ալ կի պառ-«կիմ, օրը երկու օխա ալ հաց կ'առ-«նեմ. պաղի պաղի տէ պիր աղ մի «պանիր. ալ ի՞նչ կ'ուզիմ Աստու-«ծեյ». Եւ ասոր նման անօթի ծոյլերու մխիթարանք եղած խօսքեր.»

Եւ գիտեցէք որ ծուլութեան ամբաստանութիւնը միայն փոքր Ասիացի գաղթականներուն դէմ չէ որ կ'ուղղուի. Աղեքսանդրիոյ մէջ նպաստի դրամովը այլ և այլ կարգի զբօսարաններ... յաճախողները Վանայ կամ Մշոյ գաւառաբարբառով խօսողները չեն անշուշտ. Ըսել է թէ նպաստի գործը մեր հասարակութեան տարբեր դասակարգերու վրայ միևնոյն մեղկացուցիչ տպաւորութիւնն ըրեր է. Ջախողութիւնն անոնց բարոյականին ալ դպեր է. Տնտեսական տագնապն անոնց հոգիին թելերն ալ թուլցուցեր է. Դուցէ այս ըլլայ տնտեսական տագնապին ամենամեծ վնասներէն մէկը.

Անակնկալ ձախողութեան մը, բնական կամ պատահական դժբախտութեան մը, աղէտի մը առաջին տպաւորութեան ներքև շուարիլն, ընկճիլը մարդկային է. Բայց այն առաջին տպաւորութեան անցնելէն ետքն իր ջղային դրութեան տէր ըլլալը, տեղի ունեցած վնասը դարմանելու համար գօտեպնդիլը, բախտին հարուածներուն դէմ ոգորիլը գերմարդկային ձիրքեր չեն. Մարդկային փորձառութիւնը վաղուց գիտեր է թէ միայն կեանքի կորուստն է անդարմանելի. Ուրիշ ամէն կորուստ կրնայ փոխարինուիլ տոկուն աշխատութեամբ. Տնտեսական տագնապի, դրամական անձկութեան շրջանի մը մէջ, պէտք է մեծապէս գոհանանք գո՛նէ ողջ ըլլալնուս համար, և այս գոհունակութիւնը պէտք է արդեամբ արտայայտենք' ընկերութեան մէջ, հրապարակի վրայ մեր առաջուան դիրքը ձեռք բերել աշխատելով. Յիշողութիւնը շատ կարևոր ընդունակութիւն մ'է. Բայց երբեմն մոռացումն ալ աւելի պիտանի կարողութիւն մ'է. Ի՞նչ օգուտ տնտեսական տագնապի շրջանի մը մէջ կրուած կորուստներն յաւիտեան յիշելով. Թեւերնիս խաչաձևած, ծալլապատիկ նստած այն վնասներուն տեղը չի գար. Պէտք է աշխատիլ, դարձեալ երախտապարտ միտքով որ դրամական նեղութեան միջոցին մեզ մօտ եկեր հասեր կամ արդէն հոն գտնուեր են բարեսէրներ որք մեր անմիջական պէտքերն հոգացեր հայթայթեր են. Անոնց հանդէպ մեր շնորհակալութիւնն արտայայտելուն է'ն յարմար միջոցը ծոյլ նստիլը չէ. Արդէն խեղճ չկայ, հաշիւ չկայ ծոյլ նստելուն մէջ. Նպաստներն անվերջանալի չեն. Եւրոպական Մարտն իր Գ. շաբթուան մէջ է, և Ապրիլին բոլորովին պիտի դադրին եղեր այն նպաստներն, որք արդէն կէս առ կէս զեղչուեր են. Ժամանակ պէտք չէ կորսնցնել ո՛ և է գործի մը ձեռք զարնելու. Պուլկարիոյ, Յունաստանի և Եգիպտոսի Հայ գաղթականութեանց խելահաս անդամները պէտք է այս միտքը խօսին իրենց անգէտ կամ անփորձ ընկերներուն, եթէ իրական բարիք մը կ'ուզեն ընել անոնց. Յետին թշուառութիւնն առաջինէն աւելի ծանր և աւելի անտանելի կրնայ ըլլալ ծոյլերուն.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆ ԵՐԶՆԿԱ

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մինչև 95 տարւոյ Սեպտ.ի սկիզբը, քաղաքիս Ազգ. վարժարաններն իւրաքանչիւրն իր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին ու Հոգաբարձութեան իրաւասութեան տակ, կեդրոնէ մը անկախաբար, կը շարունակէին իրենց ընթացքն առանց կամ նուազ բարեկարգ վիճակ' թաղին կամ եկեղեցիին նիւթական կարողութեան չափով. Այն միջոցին Ազգ. վարժարանաց վիճակացոյց պատկերն էր հետևեալը.

ՆԱՐԵԿԵԱՆ վարժարան Ս. Փրկիչ. Թիւ ուսանողաց 80, աշակերտուհիներու 60, ուսուցիչք և ուսուցչուհիք 6, ամսական ծախք 700, որուն 400ն եկեղեցիէն, մնացեալը թոշակներէ.— ԵԶՆԿԵԱՆ նախակրթարան Ս. Նշան. ուսանողք (մանչ) 120, պաշտօնեայք 5, ամսական ծախք 700, որուն 400ն եկեղեցիէն, մնացեալը թոշակներէ. — ԱՐԱՄԵԱՆ վարժարան Ս. Սարգիս. ուսանողք (մանչ) 130, պաշտօնեայք 5, ամսական ծախք 700, որուն 400ն եկեղեցիէն.— ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ վարժարան Ս. Երրորդութեան. ուսանողք (մանչ) 280, պաշտօնեայք 12, ամսական ծախք 2000, որուն 1200ն եկեղեցիէն. — ԵԶՆԿԵԱՆ ուսումնարան (եկեղեցիէն անկախ), ուսանողք (մանչ) 140, պաշտօնեայք 7, ամսական հասոյթ միայն թոշակներէ 2900. — ՔՐԻՍՏԻՆԵԱՆ վարժարան. աշակերտուհիք 250, պաշտօնեայք 6, ամսական ծախք 700, որուն 200ը կալուածներէ, հանգանակութենէ, ևլն., մնացեալը թոշակներէ.— Ամփոփելով այս թիւեր կ'ունենանք 1060 ուսանող, որուն գրեթէ 300ն աղջիկ. 41 պաշտօնեայ, 7700 ղրուշ ամս. ծախք, որուն 2600ը եկեղեցիներէն և 5100ը թոշակէ. Տնտեսներ կամ սպասաւորներ պաշտօնեաներուն թիւէն դուրս են. Ամէն դպրոց միայն մէկ տնտես ունի և ոչ աւելի.

Գաւառիս մէջ գտնուող 20-25 հայաբնակ գիւղերն ալ ունէին իրենց կիսամեայ դպրոցներն, որոնք գիւղերուն կարևորութեան համաձայն կը կառավարուէին մէկ մէկ պաշտօնէի միջոցով. Ամէն մէկ դպրոցի տարեկան ծախքն էր 6-12 օսմ. լիրա, որ կը հոգացուէր թոշակներով.

Ազգ. վարժարաններուն այս վիճակացոյցը զգալի փոփոխութիւններ կրեց մինչև տնտեսական տագնապին պատճառաւ, այնպէս որ նոյն 95 տարւոյ աշնան մէջ փակուած միայն յետոյ, Դեկտ.ի սկիզբը բացուեցան բոլորն ալ հետևեալ կերպով. Նարեկեան վարժարան. 90 ուսանող (երկու սեռէ). 4 պաշտօնեայ, ամսական ծախք 600, պակաս. Եզնիկեան Նախակրթարան. պակաս 20 ուսանող, 2 պաշտօնեայ, ամսական ծախք 250. Արամեան վարժարան. ուսանողք ամբողջ, պակաս 1 պաշտօնեայ և ամսական ծախք 400. Կեդր. վարժարան. ուսանողք ամբողջ, պակաս 2 պաշտօնեայ և ամսական ծախք 1100. Եզնիկ. ուսումնարան. պակաս 60 ուսանող, 2 պաշտօնեայ և ամսական ծախք 2000. Քրիստինեան վարժարան. պակաս 150 աշակերտուհի, 3 պաշտօնեայ և ամսական ծախք 400. Նոյն ատեն բացուեցան նաև երկու մասնաւոր դպրոցներ. մին Տ. Խաչատուրեան Կարապետ էֆէնտիի ձեռքով' երկու սեռի համար, ունենալով 50 ուսանող և ամսական ծախք 350. միւսը Հռովմէականաց' աղջկանց համար, ունենալով 30 աշակերտուհի և ամսական ծախք 200. Համագումար 250 ուսանող, պաշտօնեայ 11, և ամսական ծախք 4200 ղրուշ պակաս.

Վարժարանաց վերաբացումէն մինչև հիմա 14 ամիս է. այս երկար միջոցին մէջ քիչ շատ տարբերութիւն կրած են վերոգրեալ թիւերն և վարժարանք բարեկարգուելու կամ իրենց հին վիճակը գտնելու միտում կը ցուցնեն, բայց Ազգին պահանջումներուն համապատասխանելէ հեռի են. Վարժարանաց ուսանողներու ընդհանուր թիւը քիչ պակաս է քան անոնց ամսական ծախքերն, ու այս մեծկակ բացն ուսուցիչները տուժելու ստիպուած են իրենց ամսականներուն կէսը կամ մէկ երրորդը միայն ստանալով.

Մէկն մի վարժարանի բարեկարգութեան աստիճանը կրնանք գիտնալ, եթէ նկատողութեան առնենք ուսանողաց և պաշտօնէից թիւերը. Պաշտօնէից և ուսանողաց բաղդատական միջին թիւն է 23 առ 1, միայն Քրիստինեան վարժարանի մէջ 40 աշակերտուհի առ 1 պաշտօնեայ. Արամեան, Նարեկեան, Եզնիկեան թաղային վարժարանաց և Քրիստինեանի պաշտօնէից ամենէ բարձր ամսականն է այժմ մէկ ու կէս լիրա. Կեդրոնականի մէջ 3, իսկ Եզնիկեանի մէջ 4. Բոլոր վարժարանաց մէջ բարձրագոյն կարգի ուսանողք աւելի լաւ կը խնամուին քան ստորին դասարաններու մանկունք, որոնք 50 ով, 100 ով լեցուած են գետնայարկ մութ և մերթ վերնայարկ, բայց միշտ անձուկ սրահներու մէջ և յանձնուած են ամենէն քիչ վարձատրուող ուսուցիչներու հսկողութեան.

* *

Ձայնական դրութեամբ այբուբենն կամ ընթերցում սովրեցնելու եղանակը դեռ գոյութիւն չունի ասոր. Առ հասարակ թուաբանութիւն, կրօնի, պատմութեան, աշխարհագրութեան, իրագիտութեան տարերքն կ'աւանդուին աշակերտաց, երբ անոնք քիչ շատ վարժուած են ընթերցմանց. Երգի, խաղի, զուարճալիքներու դաս կամ զբաղում չունին փոքրիկները, իսկ իրագիտական տարերք կ'աւանդուին միայն մէկ կամ երկու վարժարանի մէջ. Նոյն վիճակին մէջ են և գծագրական ճիւղերը. Շատ կարևորութիւն ունին հոս թուրքերէն և փրանսերէն լեզուները զոր թէև բոլոր վարժարաններ կը ջանան դասախօսել, բայց արդիւնքը խիստ աննշան և օգտակարութենէ զուրկ է. Ասոնցմէ ետք նախապատուուած առարկաներն են աշխարհաբար և գրաբար Հայերէն, թուաբանութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն և կրօն. Ընթերցանութեան համար թէև աշխարհաբար գրքերը չեն, գրաբար գրքերն յաջորդած են, բայց ընթերցման հետ աշակերտաց միտքն և սիրտը մշակելու շատ խնամ չի տարուիր.

Գալով ուսուցիչներուն, առ հասարակ պարտաճանաչ, խղճամիտ և պարկեշտ են, մանաւանդ յառաջանալու փափաքող. բացառութիւն կազմողները սակաւաթիւ են. Եթէ ուսուցչական ժողովներ հաստատուին, շատ օգտակար պիտի քաղեն ուսուցիչք իրարու հաղորդելով իրենց փորձառական գիտութիւնները. Քիչ են այն ուսուցիչք որ իրենց պաշտօնին բարձրութիւնը զգացած չըլլան և օգտակար ըլլալու անձնը չունենան, այլ միայն ապրելու միջոց նկատեն ուսուցչութիւնը.

Վարժապետք աւելի խղճի մտօք ու հանգիստ սրտով պիտի պաշտօնավարէին եթէ ընտանեկան հոգեր չճնշէին. Ընթերցողը պէտք չէ սակայն կարծէ թէ ուսուցչական խումբն իր մէջ չունի ապիտան անդամներ, որք իրենց մերժելի շահասիրութեամբ և տգիտութեամբ նախատինք են ոչ միայն վարժապետական մարմնոյն, այլ և տեղւոյն ուսումնասէր և ազնիւ հասարակութեան.

* *

Այս քաղաքին Հայ հասարակութեան ընտանիքներուն թիւն է 1800. Եթէ ամէն ընտանիք միջին հաշուով երկու զաւակ ունենայ վարժարաններու մէջ, պէտք էր որ ընդհանուր ուսանողութեան գումարն ըլլար 3600, մինչ դեռ պատրաստ աշակերտաց իրական թիւն այդ գումարին ⅓ն ալ պակաս եղած է միշտ. Ասոր պատճառը միայն վարժարաններու անձկութիւնն ու անկանոնութիւնը չէ, այլ ընտանիքներու վիճակն և տգիտութիւնը, շահասիրութիւնն, ևլն. որոնք կը զրկեն զաւակ ունեցող ծնողքները տուներու մէջ աշխատցնել կամ ժամանակէն առաջ շուկայ ղրկել տղաքը.

Եթէ բաղդատենք մանչ և աղջիկ ուսանողաց թիւերն և նոյն իսկ հաւասար թուով մանչ և աղջիկ տղաքներու համար քաղաքացիին կատարած ծախքերը, շատ տխուր եզրակացութեան կը հասնինք. Դպրոց յաճախող ուսանողներու ընդհանուր գումարն է 1100, որուն 300ը միշտ աղջիկ եղած են. Արամեան և Եզնիկեան նախակրթարաններու աշակերտաց թիւն, օրինակի համար, 250 է, այսինքն Քրիստինեան վարժարանի աշակերտուհիներուն սովորական թիւին հաւասար. բայց այդ երկու նախակրթարաններուն ամսական ծախքը միասին էր 1700, մինչդեռ օրիորդաց վարժարանի ամսական ծախքն էր, 95 ի աշունէն առաջ, հազիւ 700. այս գումարը հիմա աւելի եղած է. Ուրեմն իգական սեռի կրթութեան դեռ այնքան խնամ տարուած չէ այս գաւառին մէջ. Պատճառներն են իգական սեռի կրթութեան կարևորութիւնն զգացուած չըլլալն և վարժարանաց ապակեդրոնացեալ դրութիւնը. Հարուստէն սկսեալ մինչև աղքատն, իր զաւկին կրթութեան համար մինչև աստիճան մը զոհողութիւն կ'ընէ, մինչև իսկ կան այնպիսիներ որք իրենց անձը կը զրկեն և զաւակներուն թոշակը կը հոգան, եթէ մանչ են. Իսկ եթէ աղջիկ են, անոնց երկուքը տեսնելու չէ. Աղջիկը զաւակ չէ, այլ աւելորդ բան մը, բեռ մը, ծանրութիւն մը, զոր փէֆ ընել ջանալու է. Աղջիկը հօրը յաջորդ չի կրնար ըլլալ, շուկայ չի կրնար երթալ հօրը օգնելու, վերջապէս օճախը չի շէնցներ, այլ ուրիշը պիտի խնդացնէ և իրեն համար կատարուած զոհողութիւններ ումպէտս կ'երթան. Դժբախտաբար այսպէս կը մտածէ ծնողքներու ստուար մեծամասնութիւնն, և այն Երզնկայի նման ուսումնասիրութեան համբաւ վայելող քաղաքի մը մէջ. Կը հասկցուի թէ 8-10 տարի առաջ իգական սեռի կրթութեան համար կատարուած ջանքեր և զոհողութիւններ ցանցառութեան կամ մի քանի անձանց միայն գործունէութեան արդիւնք էին.

Երկու տարի առաջ Քրիստինեան վարժարանի խելահաս աղջիկներն իրենց մէջ գրութիւն մը պատրաստելով ստորագրեցին, Պոլսոյ լրագրաց միջոցաւ բողոքելու համար իրենց ծնողաց ու ազգականաց—Երզնկայի հասարակութեան դէմ,—որք ծախնիքներու գոհողութեան արդիւնք եղած եկեղեցիներու կալուածներն ու հասոյթները միայն մանչերու կրթութեան յատկացուցեր են և զիրենք' աղջիկներն երբեմն խորթ զաւակներ' գրկեր են. Քրիստինեանի ուսուցիչներէն ոմանք թէև արգիլեցին աղջիկներուն այդ յանդգնութիւնն այն ատեն, բայց Արևելքի Խմբագրութիւնը կոչումնի կերպով իմանալով, աղջիկներու բողոքը ներկայացուց Երզնկայի Հայ հասարակութեան, որ իգական սեռի կրթութեան վերաբերող ամէն խնդիրներու և ձայներու առջև խուլ կը մնայ դժբախտաբար.

Աղջիկներու կրթութեան այսքան լետամնաց ըլլալուն երկրորդ պատճառն է դպրոցներուն ապակեդրոն վիճակը. Ամէն թաղային դպրոց իբրև բնական պաշտպան եկեղեցի մը և թաղական խորհուրդ մը ունի, որ եկեղեցիին կալուածներուն հասոյթն, եկեղեցիներուն դրիչ եկամուտները վարժարանին յատկացուցեր է. Խեղճ Քրիստինեանն յատուկ թաղ, եկեղեցի, թաղական խորհուրդ չունի, անի բոլոր քաղաքինն է. ամբողջ քաղաքացին պիտի հոգայ անոր մասին. այս պատճառաւ է որ ոչ ոք կը հոգայ զայն.

Քաղաքիս մէջ կը գտնուին 25—30 ընտանիքի չափ Բողոքականներ, որք ունին առանձին ժողովարան, դպրոց և միսիոնարաց տուն. Ա. և այժմ իրենց դպրոցին վրայ մանրէն տեղեկութիւն չունենալուս, ուրիշ անգամ պիտի խօսիմ.

Ս. Ասատրեան

Երզնկա.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ամերիկայի անտառները. — Փայտէ ընդարձակագործութեան դէմ. — Ամենէն ջրմուղները. — Նիւ-Եորքի վերնաջուրի ջրմուղը. — Նիւ-Եորքի ջրամբարները, եւ իրենց մրցակիցը. — Աշխարհի ամենէն մեծ ժամացոյցը.

(Տես. երեկի թիւէն և վերջ)

Մեծ քաղաքներուն ջուր մատակարարելու խնդիրն յաճախ տեղի կուտայ հսկայ շինութեանց, հսկայ որքան ծախուց նոյնքան մասնագիտական ջանից կողմէ. Բարիզ քաղաքն ահագին գումարներ վատնած է իր ջրաբաշխական դրութեան համար, և սակայն օր քան զօր ստիպողական պէտքերու առջև նոր շինութիւններ կը նախատեսէ իր բնակչաց ծարաւը մարելու համար.

Նիւ-Եորք, որ աշխարհիս մեծագոյն քաղաքներէն մին է իր 2 միլիոն բազմամարդութեամբ, շատ դէշ օժտուած է ջուրի կողմէ, զի կղզիի մը մէջ շինուած է, այս է Մանհաթան կղզին, որ հարաւային ու արևելեան կողմէ կ'ոռոգուի Արևելեան Գետէն. Այս 57 քառակուսի քիլոմէթր տարածութեան վրայ գտնուած աղբիւրներն ու լճակներն երթալով ցամքեցան ցորչափ տուներ և շէնքեր բարձրացան. Այս քաղաքին մէջ 1797ին 50,000 բնակիչք կային, սակայն երբ 1834ին բնակչաց թիւն 225,000ի հասաւ, ջուրի պակասութիւնն աւելի զգալի եղաւ, այն ատեն արդէզեան ջրհորներ բացուեցան և ջրամբարներ շինուեցան.

1834ին միայն Նահանգները խորհեցան Նիւ-Եորքէն երեք քիլոմէթր հեռի գտնուող Քրոթըն գետակէն մաս մը ջուր բերել քաղաքը ջրուղւոյ մը միջոցաւ, որ 65 քիլոմէթր երկայնութիւն ունէր. Ջուրը կը հասնէր 2,726,000 խորանարդ մէտր տարողութեամբ աւազանի մը մէջ, որ «Քրոթըն լէյք» կը կոչուէր. Բայց 1850ին տեսնուեցաւ որ այս ջուրն ալ անբաւական էր, քանի որ ժողովրդեան թիւն երթալով կ'աւելնար, 500,000ի հասած ըլլալով. Այն ատեն «Սէնթրըլ Բարքի» յաւելուածական աւազանն հաստատեցին, որոյ անբաւականութիւնը շատ չանցած երևան եկաւ երբ ժողովրդեան թիւը միլիոնաւորի հասաւ. Նիւ-Եորքցիք հիմա ձեռնարկած են ամբողջ «Քրոթըն» գետակին ջուրը Նիւ-Եորք բերել և ասոր համար սկսած են շինել ահագին ջրուղի մը և վիթխարի աւազան մը, որոյ աշխատութիւնք փութով յառաջ կը տարուին Միացեալ Նահանգներու յատուկ կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ. Երբ այս աւազանն աւարտի, Նիւ-Եորքի բազմամարդութիւնը մարդագլուխ 552 լիտրա ջուր պիտի ունենայ իր տրամադրութեան տակ, և քաղաքն այս գեղեցիկ արդիւնքին հասնելու համար 400 միլիոն փրանքէն պակաս պիտի չծախսէ.

* *

Հեծելանիւին յաղթանակէն ի վեր, Միացեալ Նահանգաց մէջ ձիերուն գինը պակսած է անյայտ համեմատութեամբ մը, որ ամերիկացի ձիաբոյծներուն մտատանջութիւն կը պատճառէ. Ասոր Ամերիկացիք կը խորհին իրենց ձիերն Եւրոպական հրապարակներու վրայ ծախել բան մը որ նոյնքան մտատանջութիւն կը պատճառէ Եւրոպացի ձիաբոյծներուն. Մինչ ձիաբոյծներն, հեծելանիւին մրցման երեսէն, տագնապի մէջ են, անդին խոզաբոյծները մանաւանդ հնդկական խոզեր պահողներն յաջող և գեղեցիկ ապագայ մ'ունին իրենց առջև, եթէ պէտք է հաւատ ընծայել Նիւ-Եորքեան բժշկական թերթի մը. Ըստ հետ այս շահեկան անասունները կը շահագործեն կեղծմաշկի դարմանումին համար, փոխանակ միայն ուտելու, անոնց գինը զգալի համեմատութիւններ առեր է. Երկամեայ հնդկախոզ մը սովորաբար 4 փրանքի կը ծախուի Ամերիկայի մէջ. Ասիկա շահու լաւ աղբիւր մ'է ձիու վաճառականներուն համար, որք կրնան հնդկախոզի վաճառական դառնալ և հեծելանիւին կողմէ իրենց վտանգուած հարստութիւնը փրկագնել.

* *

Աշխարհի ամենէն մեծ ժամացոյցը Միացեալ Նահանգաց Ֆիլատելֆիա քաղաքին մէջ կը գտնուի. Այս ժամացոյցին երեսը 10 մէտր տրամագիծ ունի. Ելեքտրական լոյսով կը լուսաւորուի դէմքերնը. Մեծ սլաքն, որ կրնայ իբրև սախտակամածի դերին ծառայել, 4 մէտր երկայնութիւն ունի, փոքր սլաքն 2½ մէտր, և զանգակն որոյ վրայ նշանակուած են ժամերը, 24 տակառ կը կշռէ. Ներքնայարկին տակ դրուած մասնաւոր շոգեշարժ մեքենայ մը պարբերաբար կը լարէ այս վիթխարի ժամացոյցն. Ուրիշ մեքենայ մ'ալ դէմքերին ելեքտրական լուսաւորման համար պէտք եղած շարժիչ ոյժը կը մատակարարէ. Կ'ըսուի թէ կարճատեսներն անգամ բաւական դիւրութեամբ կը կարդան այս ժամացոյցին վրայի ժամերը, բաւական հեռաւորութենէ մը դիւրաւ կը հաւատանք.

Սովոյն աշխարհի ամենէն փոքր ժամացոյցն ո՞ւր կը գտնուի. Այս ալ Զուիցերիոյ մէջ կը գտնուի. Այս

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՅԻՍ 5

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՅԻՍ 5

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՅԻՍ 5

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՅԻՍ 5

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՅԻՍ 5

—Բնիկ Սիվրիհիսարցի Համազասպ քհն. Ադամեան որ Էնկիւրիի Գալաճըգ գիւղի եկեղեցւոյն վրայ ձեռնադրուած է ի քահանայ, այս անգամ խնկի Շէհր երթալով զանազան միջոցներ ձեռք առեր է հոն քահանայական պաշտօն վարելու, բայց տեղւոյն ժողովուրդը դժգոհ մնացեր է անոր ընթացքէն և պաշտօնավարութենէն. այս անգամ Բէօթահեայի առաջնորդական տեղապահ Տ. Մկրտիչ վարդապետ Ազնաւուրեան յիշեալ քահանային արարքը կրօնական ժողովոյ տեղեկագրելով, անոր հեռացումը խնդրած էր։ Ցիշեալ քահանան, որուն ազդարարուած էր անյապաղ Կ. Պոլիս գալու, Բչ. օր մայրաքաղաքս հասնելով երէկ ներկայացաւ Կրօն. Ժողովոյ, որ իրեն ինչ ինչ հարցումներ ընելէ և բացատրութիւն ուզելէ յետոյ, յանձնարարեց Կրօնական դիւանին, որ անցելոյն մէջ Տ. Համազասպի նկատմամբ եղած ամբաստանութիւններն և սըրուած որոշումներն հաւաքելով ժողովոյն հաղորդէ։

Ասոնցմէ զատ ժողովը զբաղեցաւ տասնի չափ անհատական խնդիրներով։

—Հալէպի կուսակալութեան զանազան գաւառակներուն կարօտեալներուն յատկացուելու համար ղըրկուած 220 ոսկին բաշխուած և բաշխման ցուցակներն եկած ըլլալով, պէտք եղած տեղեկագիրը պատրաստուած է Պատրիարքարանի կողմէ։

—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը մերժած է Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն խնամակալաց հրաժարականը՝ յուսադրելով որ նկատողութեան պիտի առնէ իրենց խնդիրը։

—Վաղը Եչ., Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կանանց համար քարոզ պիտի խօսի Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, ինչպէս նաեւ կիրակի իրիկուն ալ արանց համար պիտի քարոզէ նոյն եկեղեցին։

—Մայր վարժարանի երգեցիկ սանուց արեւագալի արարողութիւնը պիտի երգեն Գչ. եւ Ուր. առաւօտները։

—Տեղական մամնաժողովն այսօր ի նիստ կը գումարի Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ։

—«Ոմն» երէկ յանձնեց մեզ 20 ղրշ. վասն Հացագնի։

—Ռուսճուգէն կը գրեն մեզ փետր. 26 Թուով.

«Հոս ալ կարօտեալներուն բաւական լաւ կը նայէին ի սկզբան. բայց հիմա ո՛չ այնչափ։ Հոս ալ կայ Անգլուհի մը, Օր. Լոնկ, որ Օր. Ֆրազէրի նման գաղթականներուն խնամատարութիւնն ստանձնած է։ Հոս գաղթականներու կը բաշխուին հաց, միս (կովի, երբեմն գառնի), փայտ, ածուխ. քանի մը տուներու վարձք կը տրուի Ցանձնախմբին կողմէ։ Տեղւոյս հարուստ ազգայիններէն ոմանք իրենց քսակէն մէկ-երկու տան վարձք կուտան, կամ իրենց տան մէջ ընդունած են մէկ-երկու ընտանիք։ Երկու ամիս առաջ 3,000 Ֆր. կուգար հոս ամսական ծախքը։ Հիմա՝ 1,500 Ֆր. միայն։ Հացի օրական բաշխումն է 1,000 քիլօ։ Մինչեւ կաղանդին օրը բաշխուած էր 100,000 քիլօ։ Տեղւոյս քահանան անցեալները Ռումանիա գնաց, և գաղթականներուն համար բերաւ 28 սնտուկ հագուստ և գումար մը։— Տեսայ Օր. Ֆրազէր։ Բարեգործական պաշտօնով պըտտած է Տրապիզոն, Էրզրում, Վան, Մուշ, երբ չորս տարի։ Հայերէն գիտէ։ Ամէնէն վտանգաւոր, ամէնէն տարափոխիկ հայ հիւանդներուն քով կ'երթայ անվեհեր, և մօր մը պէս կը խնամէ։»

—Տիարպէքիրէ փետր. 10 Թուով կը գրուի մեզ թէ քաղաքին Ս. Կիրակոս եկեղեցիին մէջ Ս. Պատրիարք Հօր անդրանիկ կոնդակին յունուար 26ի կիրակին կարդացեր է Ջնքուշի Սբրահայեաց Ս. Աստուածածնայ վանքին վանահայր ծերունազարդ Տ. Մինաս Հայրն, և ապա առաջնորդական տեղապահ Տ. Եզեկիէլ Վ. գեղեցիկ քարոզով մը կոնդակին իմաստը պարզեր է։ Ամէն կիրակի պարագային յարմար քարոզներ կուտայ Եզեկիէլ Վ.։

—Տիարպէքիրի նոր կուսակալին հրովարտակին ընթերցման հանդէսին ներկայ գտնուեր են Ասորւոց Պատրիարքն և վեց ուրիշ քրիստոնեայ պետեր։ Ընթերցումէն անմիջապէս յետոյ ամէնուն կողմէ խօսք առնելով, Հայոց առաջնորդական Տեղապահ Տ. Եզեկիէլ Վ. Թուրքերէն պերճախօս ճառ մը արտասաներ է պարագային յարմար, որ շատ լաւ տպաւորութիւն ըրեր է ներկաներուն վրայ։ Կուսակալը ջերմապէս շնորհակալութիւն յայտներ է։ Առաջնորդարանին և կառավարական պաշտօնատան միջեւ յարաբերութիւնք շատ լաւ են, կ'ըսէ մեր Թղթակից։

—Ուշադրութեան արժանի խնդիր մ'եղաւ այս, եւ այդ առթիւ շատ բաներ գրուեցան տեղական Հայ լրագրաց մէջ. բայց լա՛ւ մտածենք, որո՞ւնն է յանցանքը, ձրի լրագիր կարդացողներո՞ւն՝ թէ՝ կարդալ տուողներուն։

Սամաթիա Լ. Կ. Շ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Կրետէի խոլամ գաղթականաց համար, բարեսէր անձանց կողմէ տրուած նպաստի գումարէն մեծիտիյէն 20 ղրուշի հաշուով վճարուելու պայմանաւ, առ այժմ Գ. տեսակ 2,500 պարկ ալիւր պիտի գնուի։ Հայթայթումը նուազուրդի դրուած ըլլալով, տալ ուզողները՝ չոգենաւ յանձնելու պայմանաւ՝ պարտին մարտ 6ի Եչ. օրը ժամ ութին դիմել Կրթական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ յատուկ յանձնաժողովին։

—Կրետէի ժողովրդեան համար կատարուած հանգանակութիւնն, որուն մասնակցած են բոլոր նախարարք և բարձրաստիճան պաշտօնատարք, մինչեւ հիմա արտադրեց 140 հազար 535 ղրուշ։

—Ծննդոց, փոխճանմանից, ամուսնութեանց, տեղափոխութեանց և ամուսնաթողութեանց դէպքերն երբ որոշեալ պայմանաժամուն չտեղեկագրուին, պատճառ եղողներն ըստ օրինի տուգանաց կը դատապարտուին և մինչեւ որ տուգանքը չվճարուի, տրուած ծանուցագրերու արձանագրական գործողութիւնքն չեն կատարուիր։ Արդ, Պետական Խորհուրդը նկատելով որ այս յապաղմանք տեղի կ'ունենան աւելի ժողովրդեան մէկ մասին օրինաց հմուտ չըլլալէն և մէկ մասին ալ աղքատ ըլլալէն և նկատելով որ մարդահամարն աւարտելէն ցայսօր բազմաթիւ դէպքեր կան տակաւին չարձանագրուած, որով տումարաց կանոնաւորութիւնը կը խանգարուի, որոշեց որ ինչպէս նահանգաց ոմանց մէջ կը գործադրուի, մայրաքաղաքիս մէջ ալ այդ տուգանքներ վեց ամսուան համար չներհուին ու չգանձուին։ Այս որոշում վաւերացաւ կայս. Իրատէով։ Ուստի 1300 տարւոյ Մարդահամարի գործողութենէն ցայսօր եթէ կան չարձանագրուած դէպքեր, պէտք է օրինական ծանուցագրով տեղեկագրուին մինչեւ վեց ամիս, որովհետեւ այդ պայմանաժամու միջոցին արձանագրութիւնք առանց դրամական տուգանքի պիտի կատարուին և յաւարտ պայմանաժամուն անոնցմէ ըստ օրինի տուգանք պիտի առնուի։

ԻՏԱԼԻՈՅ Ումպէրթօ թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Ն. Վեհափառութեան։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ.—Շքոտրայէն կը հեռագրեն թէ Տուրանի պահեստի վաշտը՝ 910 հոգի և Թիրանի վաշտը՝ 750 հոգի, դէպի հելլենական սահմանագլուխը ճամբայ ելեր են։

—Ախօոյլոհ եւ Մոոյէնէ Զոֆէր զրահաւորաց կաթսաները հարկ գտուեր է նորոգել, սակայն այս օրերս Թէրսանէի գործարանաց մէջ շատ գործ ըլլալով անոնց շինութիւնը յանձնուեր է յ'Եւրոպա, որ մինչեւ երկու ամիս պիտի շինէ ու յանձնէ։

—Սելանիկ-Տէտէաղաճի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը Գասսապայի երկաթուղւոյ ընկերութենէն վեց մեքենավար ու հնոցպան բերել տուեր է։

—Սպարապետութիւնը Բ. զօրաբանակի հրամատարին հաղորդեց Կայս. Իրատէ մը որ կը հրամայէ սաններու վաշտ համախմբելով Մուղէբեան հրացանի գործածութիւնը մարզել։

—Ելմտական Նախարարութիւնը 24 հազար ոսկւոյ հէվալէներ ղրկեց Սելանիկի, Եաննայի ու Մանաստրի նահանգաց, որպէս զի Էլասոնեայի մէջ համախմբեալ զինուորաց ամէն պէտքերն հոգան։

—Օսմ. Նաւատորմի զինուորներուն երէկ մէկ մէկ ձեռք նոր հագուստ տըրուեցաւ։

—Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ երկաթուղւոյ գծին վրայ զինուորաց փոխադրութիւնը շուտով կատարելու համար, ընկերութիւնը Վիեննայէն մեքենավար ու հնոցպան բերել տուաւ։

—Մինչեւ հիմա հելլենական սահմանագլուխը ղրկուած են հարիւր տասներկու վաշտ հետեւակ և տասներկու գունդ հեծելազօրք։

—Սելանիկէն, Գոսովայէն, Եաննայէն ու Մանաստրէն Մուսթահֆըզներ ի զէն կը կոչուին՝ սահմանագլուխը ղըրկուած զօրաբաժիններու թիւն աւելցնելու. նոյնպէս երկուքական գումարտակ ալ հեծելազօրք։

—Եաննայի մէջ ցարդ համախմբեալ օսմ. զօրաց թիւն է 35 վաշտ հետեւակազօր, որք 15 հրետանի ունին։ Կայսերական կառավարութիւնը նորէն արագահարուած թնդանօթներ և ռազմամթերք յանձնարարեր է Ֆրանսական եւ Գերմանական գործարաններու։

—Ալէսսոյէոյ Փաշա չոգենաւն նախընթաց օր Տրապիզոնէն երկու վաշտ զօրք առնելով, ճամբայ ելեր է։ Հասան Փաշա չոգենաւն երէկ պահեստի զօրքով Սեւ ծովէն գալով, ուղղակի Թէքիրտաղ գնաց։ Այս պահուս Իզմիտ քանի մը վաշտ պահեստի զօրք կը գտնուին, որ չոգենաւներու գալուն կը սպասեն Թէքիրտաղ փոխադրուելու համար։

—Սպարապետութիւնն օսմ. զօրաց համար 1000 հատ կացին յանձնարարեց։ Կայս. կառավարութիւնն որոշեց զինուորական տուրք չպահանջել այն ոչ-իսլամ դեղագործներէն ու վիրաբոյժներէն որք օսմ. զօրանակներու մէջ կը ծառայեն։

—8000 արնավուտներ Միւշիր Էտհէմ փաշայէն խնդրեր են իբրեւ կամաւոր ծառայել հելլենական սահմանագլուխն համախմբեալ օսմ. զօրաբանակաց մէջ։

—Մէճիտիյէ արքունի չոգենաւն երէկ առաւօտ Իզմիտ գնաց հոն գըտնուող զօրքերը Թէքիրտաղ փոխադրելու համար։

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն առ Պէրլինէր Թակէպլաթ թէ, կըսէ Իգդամ, երկիւղ կայ որ օսմ. կառավարութեան կողմէ Ցունաստանի վերջնագիր ղըրկուի և պատերազմ հրատարակուի։

ԷՏԻՐՆԷԻ կուսակալ Արիֆ փաշա Սէյտիլէր Չիֆթլիկի գնաց՝ անցեալ օրուան երկաթուղւոյ արկածի մասին քննութիւններ կատարելու։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. — Ճիտտէէն Մէքքէ երկաթուղի մը պիտի շինուի, որուն համար հարիւր յիսուն հազար ոսկի ծախք կը հաշուի։

Մ. ՊԷՌԹԷ Հանրային Պարտուց վարչութեան նախագահութիւնն ստանձնելով վարչական խորհուրդին Բչ.ի նստին մէջ բանախօսութիւն մ'ըրաւ ըստ սովորութեան գովեստ ընելով անգլ. պատուիրակ Պալլարտի նախորդ նախագահին և դիտել տուաւ թէ երկրին տնտեսական ոյժերը չեն փճացած տնտեսական տագնապէն։ Կառավարութիւնը կատարեց իր ամէն պարտականութիւններ հանդէպ Վարչութեան որ առիթ չփախցուց տէրութեան ծառայելու։ Թողեալ հասոյթներն 80,000 ոսկիի աւելութիւն մը կը ցուցնեն որ վարչութեան կենսական ոյժին մէկ փայլուն ապացոյցն է. բայց պուլկար կառավարութիւնն Ա. Ռումելիի տուրքէն երեք մասնավճար միայն ըրաւ անցեալ տարի։ Վարչութեան հասոյթք 2,100,000 ոսկի են, յորմէ զեղչելով տոկոսն եւ գլխամասը՝ 15000 ոսկի կը մնայ պահեստի դրուելու յառաջիկային տոկոսի սակը բարձրացնելու համար։ Ֆրանսացի պատուիրակն ի վերջոյ յայտարարեց թէ վարչութիւնն իր պարտականութիւնը պիտի կատարէ եւ անշահախնդրաբար պիտի ծառայէ տնտեսական վերանորոգման աւելցըքի այն գաւառներուն որք բնութեամբ այնքան լաւ օժտուած են, բայց պէտք եղածին պէս չեն զարգացած տակաւին։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ միջազգային առողջապահական համաժողովը գլխաւորաբար որոշեց որ երբ երկրի մը մէջ ժանտախտ ծագի անմիջապէս իմաց տրուի միւս երկիրներուն, նոյնպէս ամէն շաբթու տեղեկագրուի հիւանդութեան ասպարէզն և ձեռք առնուած առողջապահական միջոցները։ Վարակեալ երկիրներէ մեկնող ուղեւորք երբ ուրիշ տեղ մ'երթան ապաստանական միջոցներու ենթարկուին, ըստ նոր դրութեան։ Սահմանագլխոց վրայ ալ բժշկական քննութիւնք կատարուին՝ մաքսային քննութեանց հետ։ Ուղեւորք տասն օր ենթարկուին բժշկական քննութեան։ Վարակեալ շոգենաւերէն հիւանդները դուրս հանուելով զատ տեղ մը դրուին և առողջ ուղեւորներն ալ տասն օր բժշկական հսկողութեան ենթարկուին։ Գոյքերն եւայլն ապաւարակուին։ Իւրաքանչիւր երկիր մասնաւոր միջոցներ ի գործ դնէ գաղթականներու և խմբովին ուղեւորողներու նկատմամբ։

ՖԷՐԻԴ ԱՊԻՏ ՓԱՇԱ, որ Հալէպի մէջ հիւանդ էր, մեռեր է։

ԹԻՖՕ.—Կ. Պոլսոյ ու արուարձանաց մէջ յունուար ամսուն թիֆոյէ 27 մահ պատահած է։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութիւնն 12,000 ոսկի յանձնեց Տէտէաղաճ-Սելանիկի երկաթուղւոյն երաշխաւորութեան գումար։

Պ. ՏԸ ՀԻՐՇԻ այրին երկու միլիոն ֆրանք նուիրած էր Ռումէլիի երկաթուղեաց պաշտօնեաներէ անոնց որք իր ամուսնոյն օրով ծառայած էին։ Այս առթիւ խնդիր ծագած ըլլալով, դիմում եղեր է պատոնւէհւոյն փաստաբանին որ պատասխաներ է թէ այդ նուէրէն պիտի ունենան 1890 տարւոյ դեկտ. 31ին ընկերութեան մէջ պաշտօնի վրայ գտնուող անձինք։

ՊՈԼՍՈՅ նաւահանգստի վերատեսուչ Տիլավէր փաշա հանգստեան կոչուեցաւ և անոր յաջորդեց Պասրայի նախորդ կուսակալ Ֆէրիդ Համիտ փաշա։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Նախընթաց օր, ժամը 3ը 20 անցած Սագզըլ մէջ երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեր է։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամ 1ին Նշան-Թաշ Տիպէկճի փողոցը քարուկիր տունէ մը հրդեհ ծագելով, այրեցաւ։ Հրկիզեալ տունը Թիֆթիքճի Օննիկ էֆ.ի սեփականութիւնն ըլլալով, մէջը կը բնակէր Կայս. անձնական Գանձուն քարտուղարներէն Մուհիտտին պէյ։

Կարասին 350 ոսկւոյ ապահովագրուած էր գերմանական Նորթ-Տոյչէ ընկերութեան կողմէ և տունն ալ ուրիշ գերմանական ընկերութեան մը կողմէ։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ փետրվար ամսոյն պատուական լրագրոյդ մէջ մի քանի կարեւոր տեղեկութեանցդ վրայօք (*)հարցունել պարտաւորեցայ.

Ա. 1։ Կիլիկիոյ գլխաւոր վիճակները (13 հաշուած էք) մինչդեռ (24էն աւելի է)։

Բ. 2։ Զորս վիճակաց համար. որ է (Սիս, Ատանայ, Հալէպ. և Մարաշ) տեղապահ ունին և նոր կարգադրուելու պէտք չունին ըսած էիք. այդ տեղապահ. կամ փոխանորդ ըսածնիդ. (կաթուղիկոսական փոխանորդէն) թէ պատրիարքական բացատրեցէք) որովհետեւ Կիլիկիոյ մայր Աթոռը (կաթուղիկոսական է) և ոչ թէ փոխանորդապան) իսկ տեղապահութեան գալով Եօզղատու նախկին Առաջնորդ, գեր. Տ. Աբրահամ Սրբազան Արք Եպս. Մամիկոնեանը տէրութեան հրովարտակով կաթուղիկոսական տեղապահ է...

Գ. 3. Գալով յԱտանայ Խաչատուր վարդապետը տեղապահ անուանած էք, մինչդեռ յիշեալ վարդապետը ոչ կաթուղիկոսի կողմէն վաւերացած է, և ոչ ալ կառավարութեան կողմէ ճանչցուած է. ուրեմն ինչպէս տեղապահ կ'լլի։

Դ. 4. և նոյնպէս Հալէպու և Մարաշի տեղապահ խանուանեալներն՝ իսկ Մարաշի և Ֆըռնուզի Առաջնորդ, և Վանահայր, Գեր. Տ. Նիկողայոս Ս. Արքեպիսկոպոս Դաւթեանն է. որն որ 30 տարիէ ի վեր Առաջնորդութեան և Վանահայրութեան պաշտօն կը վարէ, և ինքն ալ արդէն ներկայ է. բայց զարմանքն այն է որ այս հանրածանօթ բարձր եկեղեցականը ընաւ յիշուած չէ։

Ե. 5. Նա՛և Բայասու, և Իսկէնտերունի. եւ Անտիոքայ փոխանորդ յիշած էքներսես վարդապետ Դանիէլեանը, անոր ալ Ծայրագոյն չըլլալէն զատ հանգուցեալ Մկրտիչ կաթուղիկոսէն նզովեալ. և բանադրեալ ըլլալով պաշտօնապէս նամակով այժմ առուգուած է. և այդ ծայրագոյնութեան աստիճանը ո՞ր. և կամ ո՛ր Եպիսկոպոսէն առած է։

Մանաւանդ Բայասու և Իսկէնտերունի եւ Անտիոքայ փոխանորդ յիշած էք, մինչդեռ հանգուցեալ (Կաթողիկոսի) կոնդակաւ վաւերացեալ տեղապահը արդէն սոտ ներկայ է. ուրեմն այն ինչպէս տեղապահ կրնայ ըլլայ։

Մնամ աղօթարար
Առաջ. Ճէպէլը Պէրէքէթի և Բայասու
ԿԻՐԱԿՈՍ Ծ. ՎՐԴ. ԿԼՕՐԵԱՆ
Միաբան Կիլիկիոյ

(*).—«Տեղեկագրին» վրայօք. Ծ. Խ.

ՏՔԴ. ՃԻԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ [illegible], ծննդաբերութեան և կանանց հիւանդութեանց. — Բերա, Եւրոպէք Գալոպըրմ, Թիւ 5, Ապարտման Օրիանդալ։ 24—23

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկորբութ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ [illegible]։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըլըուգճեանց դէմ)։

Դատըզխուղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խըխօվէկի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Երէկ առաւօտ Սակարանի բացման պահուն հրապարակը շատ տաք էր ամէն ոք ալ աչքանք առնելու վրայ ջէր, որովհետեւ՝ եւրոպական Սակարաններէ եկած հեռագիրք շատ բարձր էին. Քօնսոլիտն առաւօտուն 20 ղրշ. 14 փարա բացուելով, բարձրացաւ 20 ղրշ. 27 փարայի, Երկաթուղին 91էն 95 3/8 Ֆր.ի, և սակայն երբ կէս օրէ ետք ժամը 8 1/2ին՝ Լոնտոնէ և Բարիզէ եկած հեռագիրք՝ ծանուցին թէ արժէթղթոց գիներն ինկած էին, Քոնսոլիտը 35 փարայի կորստով ինկաւ 19 ղրշ. 32 Ֆր. Երկաթուղին 4 Ֆր. կորսնցնելով ինկաւ 91 Ֆր. երեկոյին ալ նոյն գներով գոցուեցաւ, իսկ այս առաւօտ Քոնսոլիտը բացուեցաւ 19 ղրշ. 36 Ֆր. Երկաթուղին ալ 91.75 Ֆրանք։

—Ղալաթիոյ Սակարանի յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան լիքիտասիօնին, Ռէժիի պարտաթղթոց 13 թիւ կուպոնի համար, 12 Ֆրանք եւ կամ 52 ղրշ. 80 սանթիմի զեղչով սառած պիտի ըլլայ։

—Սակարանի նորակազմ ժողովն յառաջիկայ ուրբաթ գումարուելով 2 ատենապետ եւ նախագահի ընտրութիւնը պիտի կատարուի։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
5 ՄԱՐՏ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		19 32
Ամենէն բարձր գին	»	20 27
Ամենէն վար գին	»	19 32
Օսմանիյէ	»	70 —
Ռումէլիի երկաթ. Ֆր.		91 —
Ռէժի	»	13 —
Բանքի Ժէնէրալ օթթօմ.	»	6 30
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3 87
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ.		7 05
» ժուիսանս	»	2 20
Սիկառէթ Ա.	»	1 15
Սիկառէթ Բ.	»	1 10
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 —
Ճէն. Թօպաքօ Թօրք. չիլին		07. —
Ճէն. Էնթէրբրայզ	»	09. —
Թրամուէյ պարտաթ. Ֆր.		491 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	343 —
Թարափ Կ. Պոլսոյ	»	458 —
Թրամուէյ	»	26 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		5 50
» ութ » »	»	10 —
Ռում. երկ. մէկ » »	»	— —
» » ութ » »	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ.	19 36
Ռումէլիի երկաթուղի Ֆր.	91 75

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	110 1/4
Փարիզ 3 »	Ֆր.	22 80
Ֆիօրին մանտա	»	10 77 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 24
Անգլիական ոսկի	»	110 02
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 05
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 16
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 59
Քըրըմիզ		51 10
Մէթալիք		97 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ՓԱՐԻԶ, 16 ՄԱՐՏ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	Ֆր.	102 25
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց.	»	18 50
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. գոց.	»	18 25
» » » Բ.	»	31 25
» » » Գ.	»	18 80
Օսմանիյէ	»	330 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	91 —
Օսմ. Բաժնեթէ	»	421 —
Մաքսատուն	»	440 —
Օսմ. Ռէժի	»	293 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	513 50
Քրէտի Լիօնէ	»	770 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3367 —
Իտալական Ռանթ	»	89 50
Ձէք Լոնտոնի վրայ	»	25 170
Դրամագեղչ	»	2 —
Թրանսվաալ լանդ	»	26 50

ՊԵՐԼԻՆ, 16 ՄԱՐՏ

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.	մարք	— —
» փոխառութիւն 1888	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	94 75
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88 30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 310

ՎԻԵՆՆԱ, 16 ՄԱՐՏ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆիօր.	120 10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	45 —
Օսմ. Ռէժի	»	136 —

ԼՈՆՏՈՆ, 16 ՄԱՐՏ

Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	112 18
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66 —
» » » Բ.	»	31 37
» » » Գ.	»	18 75
» » » Դ. բաց.	»	18 60
» » » Դ. գոց.	»	18 25
Փոխառութիւն Գասսապա	»	76 —
» Օսմ. 3 1/2 %	»	94 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10 50
Այտընի երկաթուղի	»	12 —
Եգիպտական Միացեալ	»	105 87
Հելլենական 5 %	»	22 50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	22 50
Ռանթ » 4 %	»	20 20
Ռուսական 3 1/2 % 1891	»	103 25
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92 —
» նոր » 6 % 1892	»	90 25
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 325
Դրամագեղչ	»	3 —

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքեմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 ապարթըման Ս. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբուժն յանձն կառնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար քաուչուկի, ոսկւոյ եւայլ նիւթերու վրայ նուրբ եւ թեթեւ արհեստական ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 25—2

ԱԶԴ

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՈՐԾԻ ՏԷՐ ԴԱՒԱՌԱՑԻՈՑ ՀԱՄԱՐ

Այն գաւառացիք, որ Կ. Պոլսոյ կառավարական պաշտօնատանց եւ կամ դատարանաց հետ եւ կամ որ եւ իցէ գործ մ'ունին եւ կ'ուզեն նոյն գործին ո՛ւր եւ ի՛նչ վիճակի մէջ մնացած ըլլալն իմանալ, կրնան դիմել ուղղակի գործակատար Անտոն Ալիք էֆէնտիի գրասենեակը, Ղալաթիա, Իզզէթ Փաշա Խան, Թիւ 8 եւ 9, որ պատրաստ է պէտք եղած տեղեկութիւնը ճշգրիտ՝ անմիջապէս հաղորդել, բաւական է որ 30 ղրշ.ի դրոշմաթուղթ կամ դրամադրար մը ղրկուի ուղղեալ հարցման հետ ի միասին։

Անոնք որ իրենց հարցման պատասխանն հեռագրաւ կ'ուզեն առնել, հեռագրի ծախքն ալ առանձին պէտք է վճարեն։ 30—5

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՀԱՅԵՐԷՆԻ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՆ ԵՆ
Ս. ԳԱՒԹԵԱՆԻ
ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ
ԵՒ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ

Որոնք ամենաջերմ ընդունելութիւն գտած են բոլոր հայ դպրոցներու մէջ, Միացեալ Ընկերութեանց եւ պետական վարժարանաց մէջ։ 10—10

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 · ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹԵՐԸՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 · ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններէն գործ կը գնեն չափաւոր գնով, և իրենց յայտ տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասուն 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԾԱՆԴԼԻՍ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևլն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր առաւելութեամբ կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած պայմանագրութեան տեսակ։

Տեղեգրական ապահովագիր անժխտելի։

Առանց կրճատման և շահուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնել խան, Ղալաթիա։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ և Միջերկրական ծովու բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Ռամնէս	3500	Մարեօթիս	2500
Մէնֆիս	3500	Նեբդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապոր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կրէն	1500

Թէպ» շոգենաւը, նաւապետ Օրրէլ, ամսոյս դէպ ի 25ին Լիվրբուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնըս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատեան խան, 12, 13, 14

ՔԻՌՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ և Սեւ-ծովի միջև
ամէն երկու շաբաթ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էտրուրիա	7718	Մարաթօն	2403
Սերվիա	7391	Ալկաս	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավօնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալօնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մօրօգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրեթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինդիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գադալօնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 4
Ղալաթիա

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւն կը տրուին Բիւզանդիոնի սիւնակներուն մէջ։ Ո՛չ միայն կարելի է մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և ... կութիւններուն պատասխանները ստանալու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

ՔՌԵՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ.
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Գարաքէօյ, Խաչմաքէն ետ Հալլաճեան խան
ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլիս Սուլթան Համամ Համեօքլու խան

ՔՌԵՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ Պանքայի ամէն գործողութիւններ. արժէթուղթի վրայ փոխատուութիւն. հաշուընթացներ կը բանայ՝ արժեթուղթեր դրաւ առնելով. փոխանակագիր կը հանէ Ֆրանսայի ու օտար երկրաց զանազան հրապարակներու վրայ։ Վարկի Թուղթեր կուտայ. Սակարանի յանձնարարութիւններ կը կատարէ. վճարումներ կ'ընդունի, և պայմանաժամաւոր պօնոներ կուտայ որոշեալ պայմաններով։

ՊՈԼՍՈՅ ՏԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ Պանքայի ամէն գործեր. ապրանքի փոխատուութիւններ կ'ընէ. ապրանքներ կ'ընդունի իբրեւ անպարտ ... ձևակ զետեղման վարձքն և կամ կ. Պոլսոյ և օտար երկիրներու մէջ վաճառելու յանձնաւութեամբ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԴՈՒՄԱՐ
970,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ
Փարիզ, 16, Պուլվար տէ զ'Իթալիէն 1, 3 եւ Ռիշըլիէօ փողոցի անկիւնը շէնքին մէջ
1845 Հիմնուեցաւ ի վեր

Ապահովագր. Ներու վճ.	1,219,000,000
1896 ի ընթացքին	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 Յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	43,000,000
Ցուցեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տեղեգրական ապահովագիր

Շահաբաժիններու բարգմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառումներու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութեան ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Ուիթոլիս խան
Ղալաթիա

L'ANCRE ԼԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՈՒՄ. 1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՑՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՈՒՄ.
133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիշի, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Ռօտոլֆ Հանսս, դեր-Նախագահ
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական
» Քօլման Նամօ » » »
» Ալֆրէտ Փրօէլ Էօթելց
Թէօտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէնինկ - Ինկէնհայմ

Կառավարական Կոմիսէր
Պ. ԺՈՒԼ ՄԻՆԷՔ կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՑԻ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդ մէջ ՀԸԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Արգանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտալօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճինօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քլէօօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիօսդօ	2377	Տինամօ	504	Քօլբինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էգրօ	2464	Քօմօ	1700	Րոմէօ	1789
Պօրօսինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէրանդօ	2271	Սարֆօ	1113
Պրինօ	841	Ֆլաօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբրօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտօ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Դէլրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սմէրօ	1200
Դալմազօ	1337	Ֆրանչիսգօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասօ	1328
Գանճօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարգէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գաղօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Զիքակօ	2729	Կոզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիակրօ	1834	Կրօտօ	1695	Մոնդէպէլլօ	1735	Թօրբիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Ներօ	1083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	Հինտու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հօրազիօ	3600	Օ Թարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրզօ	1895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Ուագըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Քոյրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէրրարա, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ, ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻՆՏՉԷՆՍ ՐԻԶՕ.
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

(100)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԿԱՄՔԸ

Կը յիշէր թէ տեսած էր որ Լուի իր ոտից առջեւ կ'արտասուէր տկար եւ դողդոջուն, իր մօրը գիմող ազու մը պէս պաղատելով իրեն։ Անոր պէտք զիմէր, եւ երբ անգամ մը Լուի իր զիմացը գտնուէր, անոր ընդդիմութիւնը խորտակելու համար պէտք չքաշուէր ընկճել զայն, որպէս զի անպատճառ իրեն հետեւի։ Իր մտագրգռութեան մէջ, հսկայական ոյժ մը կ'զգար իր վրայ՝ իր թեւերուն մէջ առնել տանելու համար զայն, որպէս զի գարշելի կնոջ ձեռքէն կորզէ։ Բայց բանավարութիւնը, մրրկածուփ ամպերու վրայ սաւառնող արծուի մը նման, իր բարկութեան վրայ իշխելով, հկասեցուց զայն իր ծայրայեղ որոշմանց մէջ։ Ո՞ւր պէտք երթար իր ամուսինը գտնելու համար։ Նամակը կ'ըսէր զայն. Պ. Թօզիայի տունը . . . Թօզիա՛. կասկած մը ապրելով իր մաքին մէջ։ Արգեօք իր դէմ լարուած ծուղա՞կ մ'էր։ Արգեօք Թօզիա, որ միշտ կը սիրէր զինքն, ապերատ Տիանայի հետ մեղսակցութեամբ, այս հնա՞րքն երեւակայած էր, որպէս զի իր տունը տանի զինքն։

Նամակը գետնէն առաւ եւ ուշի ուշով քննեց գիրն։ Այս գիրն անծանօթ էր իրեն։ Արտասովոր ճարպիկութեամբ մը, Տիկին Օլիֆռն կրցած էր իր գիրը կեղծել Էլէնի՝ յատակատես աչքը խաբելու կերպով։ Ո՞ր բարեկամը կամ ո՞ր թշնամին գրկած էր արդեօք անստորագիր տոմսակը։ Դեռատի կինը պահ մը մտածեց որ խորհուրդ հարցնէ Էմիլին։ Բայց յիշեց որ արդէն անգամ մը խաբած էր զինքն եւ Լուիի օգնած էր որ իր ձեռքէն փախչի։ Ո՛հ, բանութեանց տեղի չտալու, գայթակղութեան մ'առաջքն առնելու համար, եթէ ունէր նորէն կասեցնէր զինքն իր ծրագրին գործադրութեան մէջ, ի՞նչ պէտք ընէր։ Ի պահանջել հարկին չէ՞ր կրնար առանձինն երթալ Թօզիայի տունն։ Եթէ Լուի հոն ըլլար, ի՞նչ վըտանգի կ'ենթարկուէր։ Եթէ Լուի հոն չըլլար, կը վախնա՞ր Թօզիայէն։ Արհամարհական ժպիտ մ'անցաւ իր շրթանց վրայէն։ Անկից զատ, երբ իր ապագան վտանգի մէջ էր, այսքան հա՞րկ էր վարանիլ։ Բոլոր հաւանականութիւններն այսքան խնամով կըշռելը վստահութիւն չէ՞ր։ Չէ՞ր կրնար յաղթել ամէն արգելքներու։ Միշտ յաղթուած էր անոնցմէ զորս կը սիրէր, եւ վասն զի իր սիրոյն ալ անոնց մեղսակից էր։ Բայց եթէ իր սէրը պաշտպանելու համար կռուէր, ո՞վ այնքան զօրաւոր պիտի ըլլար որ արգիլէր զինքն յաղթանակելէ։

Այլեւս չվարանեցաւ, եւ ժպտելով, իր կառքն ուզեց։ Զէր ուզեր զաղտնի երթալ Թօզիայի տունը։ Միտքը դրած էր ներկայանալ ճակատաբաց, անվեհ մակ եւ բարձրաձայն խօսիլ։ Թիկնոց մը նետեց ուսերուն վրայ, գլուխը փաթթով յարդարեց եւ մեկնեցաւ։

Տիանա, իր նամակները ղրկելու առտն, ամէն բան հաշուած էր։ Թօզիա ժամ երկուքէն առաջ գրեթէ երբեք դուրս չէր ելներ։ Էլէն, իր ամուսնոյն մեկնումէն ի վեր, այլեւս Բուասոնիէռ թաղի ապարանքէ չէր բաժնուեր. ուստի դէպ ժամու, ընտնած ըլլալու էին այն զինքն որ անոնց զրկած էր։

Թօզիա, ճենովական հինաւուրց եւ նկարէն թաւիշներով զարդարուած սենեկի մը մէջ, լայն թիկնաթոռի մը վըրայ նստած, կը խորհրդածէր կեանքին մեծ թնդութեան մէջ։ Խոր մելամաղձութիւն մը կը մթագնէր իր ճակատն եւ արտեւանունքը խոնարհած, կարծես կը քնանար։ Տիանա խնդրած էր իրմէ որ տունէն դուրս չելնէ եւ սպասէ։ Կ'սպասէր։ Ի՞նչ բանի։ Այս մասին բան մը չէր գիտէր։ Բայց Թաքուն բնազդ մը կ'ըսէր իրեն թէ խնդիրն Էլէնի եւ Լուիի վրայ էր։ Քիչ քիչ իր մտածութիւնը զինքն առած տարած էր երազներու աշխարհ մը, ուր իրականութիւնն՝ այլափոխեալ երջանկութիւն կուտար իրեն։ Իր աչքերն ոչ եւս կը տեսնէին ինչ որ կը շրջապատէր զինքն։ Այս անպաճոյճ եւ սակաւ ինչ մթին խուցն, ուր այնքան տխուր գիշերներ անցուցած էր ցաւ ի սիրտ քննելով իր վիշտերը, կը փոխուէր գեղածիծաղ եւ պայծառ սենեակի մը ուր կը սպրդէր կնոջ մը շնորհագեղ գիմաստուերը։ Կը քալէր սա թեթեւոտն եւ գրեթէ օդային, իր շըրջազգեստին ծալքերուն մէջ բերելով ուրախութիւնն, իր գեղեցկութեան ճառագայթումն ամէն ինչ լուսաւորելով։ Կը մօտենար եւ իր դիմագիծերը կ'որոշուէին։ Էլէնն էր։ Թօզիա, սըրտատրոփ, անոր հռուէն կը նայէր. գեռատի կինն այլեւս սառուցիկ դէմք մը չէր ցուցներ իրեն, հիմա վստահակիր էր եւ գորովալի։ Դեռատի կնոջ սիրոյն այնքան չարաչար վիրաւորուած էր, որ վէրքերէն, աղնիւ արիւնի մը պէս, վազած գացած էր Լուիի համար ունեցած սէրն։ Հասկցած էր թէ սխալ ճամբայ գացած էր, եւ անվեհեր եւ զարձած էր։ Հոն, գտած էր զայն որ կը պաշտէր զինքն այնքան հաւատարմօրէն, եւ կհանքն իրեն համար սկսած էր քաղցր, հանդարտ եւ երջանիկ։ Այս հրապուրիչ պատրանքէն օրօրուած, Թօզիա անշարժ կը մնար, խանդավառութեամբ փարելով այս կրկներեւոյթին, որ կ'ընձեռէր իր ջերմօրէն բաղձացած բոլոր արբշռութիւնները։

Ժամացոյցին ծանր ուռնակը, լըռութեան մէջ հնչելով, իր մտաց խաբէական յափշտակութենէն սթափեցուց զայն։ Անձկանօք մտիկ ըրաւ անոր չորս անգամ զարնելն, եւ հառաչելով ոտք ելաւ։ Մութը կոխած էր բնակարանը։ Դուրսը կէս մթութիւն մը կը տիրէր, յոռետես փողոցի լապտերներն, արդէն վառուած ըլլալով, կը պլպլային։ Պատուհանին առջեւ, ինքզինք մոռցաւ դիտելով անցորդներն որք արագաքայլ կ'երթային մայթերուն երկայնութեամբ։ Զղագրգիռ եւ անհանգիստ էր, իրրեւ թէ իրենն համար ծանրակշիռ դէպք մը պատահելու վրայ էր։ Կ'սպասէր այնպիսի յուզման մը մէջ զոր ո՛չ կրնար զսպել եւ ո՛չ ալ սահմանել, տարտամ բան մըր որ սակայն չէր կրնար չպատահիլ։

Մինչ ժամը հինգ կը զարնէր, կիսակառք մը յանկարծ կանգ առաւ դըրան առջեւ։ Կանացի գլուխ մը, զոր մութին անճանաչելի կ'ընէր, ծռեցաւ եւ խիկոյն սպասաւորն հեռացաւ։ Թօզիա զգաց որ իր ընչառութիւնը կը բըռնուէր։ Ձայն մը, ի ներքուստ, գոչեց. «Նա ինքն է։ Երազդ իրականութիւն մը կը դառնայ։» Սիրոյ բացեր ելան մինչեւ ուղեղը։ Մտիկ ըրաւ։ Ձայն զակն հնչեց, եւ անոր թրթռումներն արձագանգ մ'ունեցան մինչեւ Թօզիայի սրտին մէջ։ Թեթեւ ոտնաձայն մը լսուեցաւ, դուռը բացուեցաւ եւ սպասաւոր մը ներս մտաւ։ Թօզիա ա՛յնքան յուզուած էր որ չհամարձակեցաւ խօսիլ։ Սարսուռ մը զգացած էր երակներուն մէջ եւ սրունքները կը դողդողային իր տակը։ Անհամբեր էր իմանալու, եւ սակայն հարցնելէ կը վախնար։ Սպասաւորին հասարակ եւ անխռով ձայնն հնչեց սա բառերը.

—Տիկին Էլօ կը հարցնէ թէ Պարոնը տո՞ւնն է եւ կրնա՞յ մարդ ընդունիլ։

Փայլակ մը լուսաւորեց Թօզիայի ճակատն. իրօքնա ինքն էր։ Հաստատական նշան մ'ըրաւ, եւ դրան թաւշեայ վարագոյր մը վեր առնելով, անցաւ մօտակայ սրահն, ուր վառարանին վրայ երկու լամպարներ վառած էին։ Հոն սպասեց, անհամբերութենէն, ուրախութենէն եւ մտատանջութենէն դողահար։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕԶԱՃԵԱՆ